

MUNI
LAW

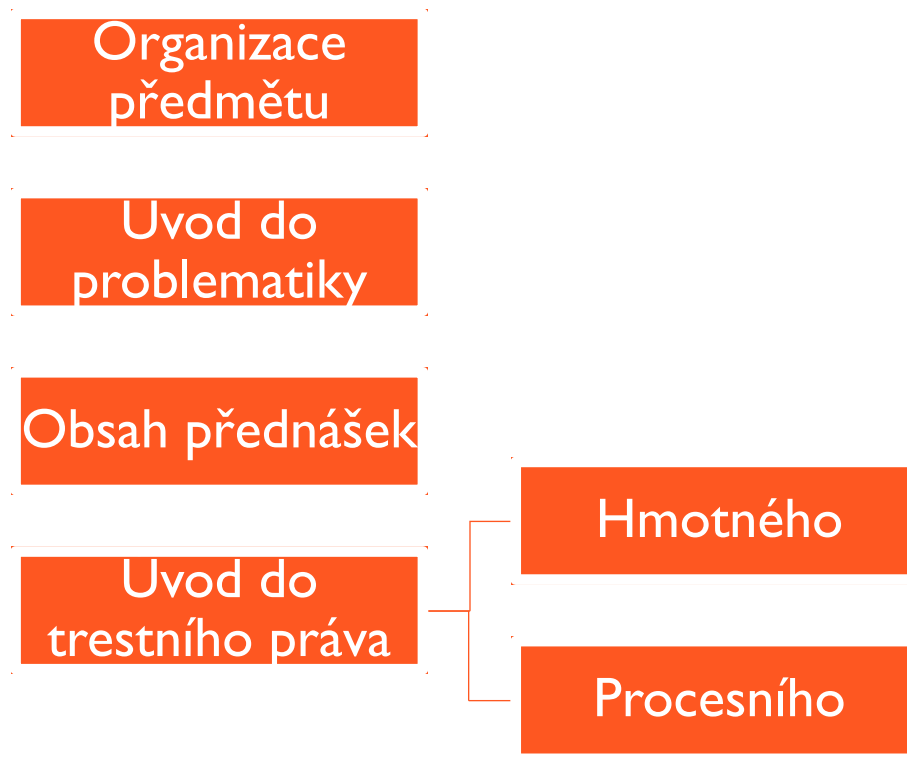
Národní centrum
kompetence
pro kyberbezpečnost

KYBERKRIMINALITA A KYBERBEZPEČNOST

VÁCLAV STUPKA

PROGRAM

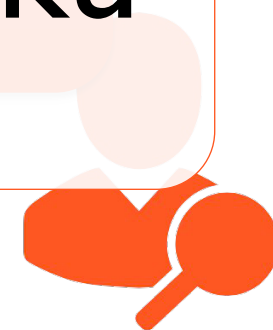

ORGANIZACE PŘEDMĚTU

PODMÍNKY KOLOKVIA

Aktivní účast
na
seminářích

Zpracování
odpovědníků

Interaktivní osnova – Moodle

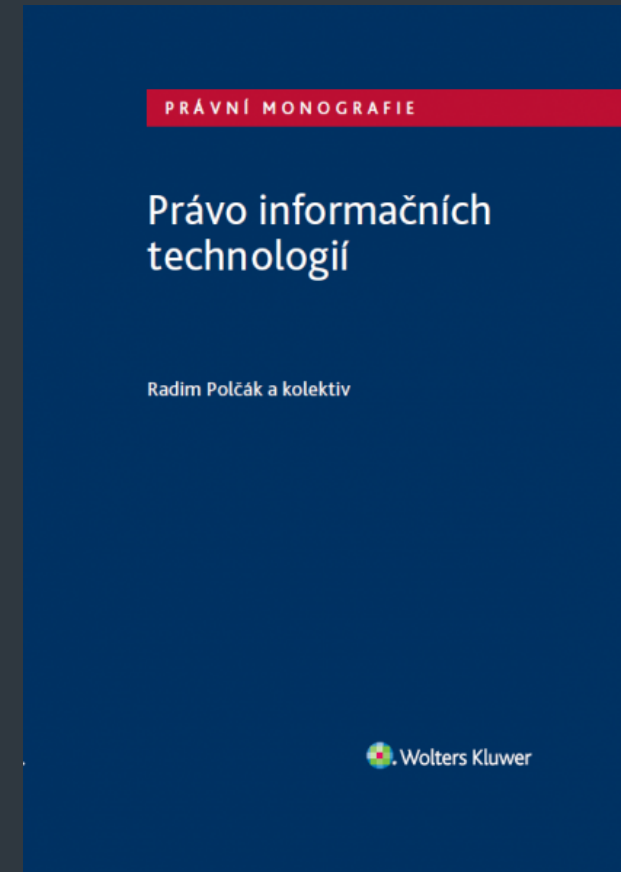
Doporučená literatura

- POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8.
- POLČÁK, Radim, František PÚRY a Jakub HARAŠTA. *Elektronické důkazy v trestním řízení*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8073-7.
- POLČÁK, Radim, STUPKA, Václav a Jakub HARAŠTA. *Právní problémy kybernetické bezpečnosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2017.
- KOLOUCH, Jan. *CyberCrime*. Praha: CZ.NIC, z.s.p.o., 2016. CZ.NIC. ISBN 978-80-88168-15-7.
- SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-501-2.

Právní předpisy

Semináře

INFORMAČNÍ ZDROJE

ÚVOD DO PROBLEMATIKY

VÝZNAM ICT

Rostoucí podíl činností závislých na fungování ICT

Nezbytnost bezpečného a spolehlivého fungování ICT pro fungování veřejné i soukromé sféry

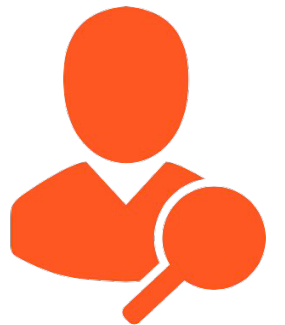

Práce s informacemi prostřednictvím ICT je základem takzvané informační společnosti

ZÁVISLOST NA ICT

- Bezpečné a spolehlivé fungování ICT je jedním ze základních předpokladů prosperity a trvalého ekonomického růstu
- Rozvoj ICT představuje bezpečnostní výzvu pro celou informační společnost
- Rostoucí závislost společnosti na ICT zvyšuje zranitelnost státu a jeho občanů vůči kybernetickým útokům

KK VS. KB VS. KO

Kyberkriminalita

- Ochrana před trestnou činností
- Orgány činné v trestním řízení

Kyberbezpečnost

- Ochrana prostředí (infrastruktury)
- Správní orgány s působností v kyber

Kyberobrana

- Ochrana suverenity státu
- Armáda a bezpečnostní složky

PROLÍNÁNÍ AKTIVIT

Primární oblast
zájmu CERTů

Neúmyslné bezpečnostní incidenty
nehody; technické poruchy; lidské chyby

Společná oblast

Úmyslné útoky proti důvěrnosti, dostupnosti a
integritě ICT (Typ "1")
útoky zločinců; teroristů; států; nestátních skupin; útoky proti
kritické infrastruktuře; jiné útoky proti ICT

Primární oblast
zájmu OČTŘ

Trestné činy páchané prostřednictvím ICT (Typ "2")
podvody; držení dětské pornografie; šíření závadného obsahu

Trestné činy související s ICT (Typ "3")
jakékoliv trestné činy kde hrají roly elektronické důkazní prostředky

ÚROVNĚ OCHRANY

Individuální

Organizace

Stát

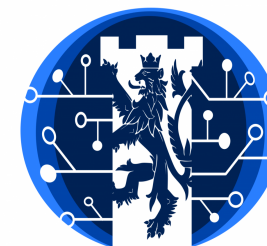
Mezinárodní
společensví

JAK JE TO U NÁS?

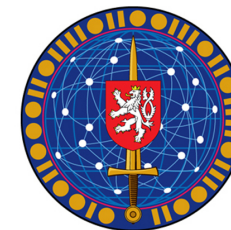
NŮKIB

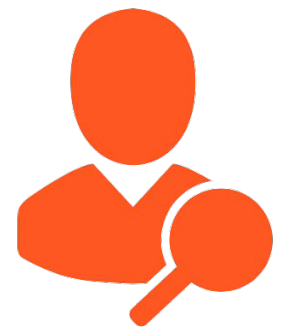
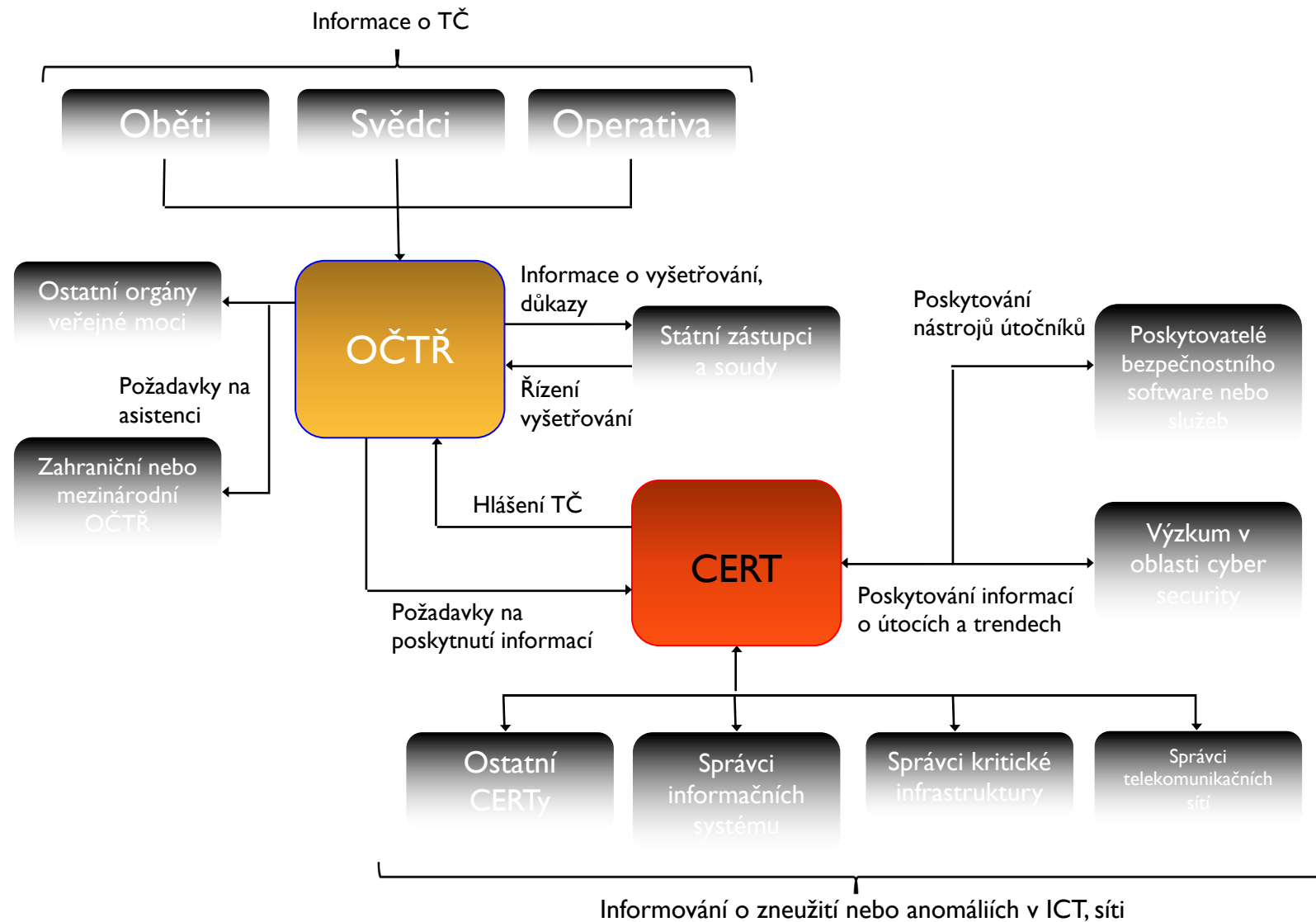
NÁRODNÍ
CENTRUM
KYBERNETICKÝCH
OPERACÍ

VELITELSTVÍ
KYBERNETICKÝCH SIL
A INFORMAČNÍCH
OPERACÍ

TOK INFORMACÍ

OBSAH PŘEDNÁŠEK

NÁPLŇ KURZU

- Kybernetická kriminalita
  - Pojem a předmět
  - Trestní právo: hmotné a procesní
  - Trestněprávní kvalifikace KK
  - Procesní postupy
  - Elektronické důkazní prostředky
  - Přeshraniční kybernetická kriminalita a mezinárodní spolupráce
  - Data retention a odpovědnost ISP

NÁPLŇ KURZU

- Kybernetická bezpečnost
  - Právo kybernetické bezpečnosti
  - Česká právní úprava a organizace KB v ČR
  - Mezinárodní právo a Institucionální zajištění
  - Mezinárodní spolupráce
  - Ochrana kritických infrastruktur
  - Ochrana osobních údajů

NÁPLŇ KURZU

- Kybernetická obrana
  - Právní úprava
  - Organizační zajištění v ČR
  - Problematika účasti ISP
  - Mezinárodní spolupráce a problematika

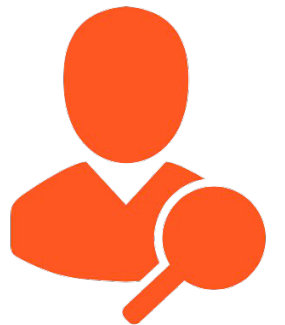

TRESTNÍ PRÁVO

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA

- Veřejnoprávní odvětví
- Charakterizováno:
  - **předmětem** úpravy (co?),
  - **účelem** úpravy (proč?),
  - **metodou** úpravy (jak?),
  - **subjektem** úpravy (kdo?).

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY

- Předmět úpravy
  - Předmětem trestněprávní úpravy jsou vztahy vzniklé mezi společnostmi a pachatelem trestného činu, jsou regulované normami trestního práva a označujeme je jako trestněprávní vztahy.
- Účel úpravy
  - chránit zájmy společnosti, ústavní zřízení České republiky, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob...
- Metoda úpravy
  - Trestní právo je odvětvím práva veřejného, typická veřejnoprávní regulace vztahů ve společnosti (kogentnost, zakazující, příkazující PN, nerovnost).
- Subjekt úpravy
  - Tvůrcem práva, tedy i zákonů (pramenů práva), je stát, resp. jeho zákonodárny orgán.

FUNKCE TRESTNÍHO PRÁVA

- Trestní právo (TP) na poli kybernetické kriminality:
  - vymezuje mimo jiné **obsah trestných činů**,
  - znaky osoby pachatele i objektů trestné činnosti,
  - **druhy trestních sankcí**,
  - povinnost pachatele tyto sankce strpět,
  - právo státu tyto sankce uložit a vykonat...
- Funkce práva možno obecně odvozovat z jeho základních skladebních elementů, tj. právních norem a z jejich funkcí:
  - **ochranná** funkce TP,
  - **regulativní** funkce TP,
  - **preventivní** funkce TP (individuální, generální),
  - **represivní** funkce TP.

POSTAVENÍ TRESTNÍHO PRÁVA

- Trestní právo lze definovat jako systém právních norem regulujících, **vznik, změnu a zánik trestněprávních vztahů**.
- Prostřednictvím těchto trestněprávních norem stát sleduje **veřejnoprávní ochranu společenských a individuálních zájmů**, které jsou jinak (primárně) upraveny (chráněny) právními normami ostatních právních odvětví.
- Trestněprávní normy a potažmo trestní právo chrání před společensky **nejnebezpečnějšími, nejzávažnějšími útoky** fyzických osob na ně – trestními delikty (trestnými činy).
- Ochrana před méně závažnými porušeními (správními delikty) je zajištěna normami správního práva v rámci správního trestání.

DĚLENÍ TRESTNÍHO PRÁVA

- Trestní právo se obdobně jako občanské právo dělí na hmotné a procesní.
  - **Trestní právo hmotné** upravuje, co je trestným činem a jaký trest za něj bude uložen.
  - **Trestní právo procesní** upravuje postup při zjišťování trestných činů a při trestání pachatelů.
- TP hmotné
  - Základním pramenem právní úpravy je zákon č. 40/2009 Sb., **trestní zákoník**, ve znění pozdějších předpisů.
- TP procesní
  - Základním pramenem právní úpravy trestního řízení je pak zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (**trestní řád**), ve znění pozdějších předpisů.

TRESTNÍ PRÁVO HMOTNÉ

TRESTNÝ ČIN

- § 12 TZ
- Zásada zákonnosti a zásada subsidiarity trestní represe.
- (1) Jen trestní zákon vymezuje trestné činy a stanoví trestní sankce, které lze za jejich spáchání uložit.
- (2) Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých **nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.**

TRESTNÝ ČIN

- Jediným a výlučným základem trestní odpovědnosti je TRESTNÝ ČIN (TČ).
  - legální definice TČ: § 13 odst. 1 TZ : „Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.“
- Formální pojetí TČ
  - skutková podstata, coby právní forma vyjádření TČ určitého typu,
  - spojení s materiálním korektivem „společenské škodlivosti“ § 12 odst. 2.
  - Pro trestnost činu postačí „pouhé“ naplnění všech znaků skutkové podstaty, na rozdíl od dřívější úpravy požadující ještě kumulativně společenskou nebezpečnost větší než nepatrnou (formálně-materiální pojetí).

PRVKY TRESTNÉHO ČINU

- Tvoří ji určitým způsobem uspořádané prvky, z nichž se trestněprávní delikt skládá. Jsou to:
  - objekt,
  - objektivní stránka,
  - subjekt ,
  - subjektivní stránka.
- Objekt TČ
  - vztah či zájem na určitých hodnotách (právních statcích), jejichž ohrožení nebo poruchu je nezbytné v individuálním a celospolečenském zájmu postihovat a tím je chránit
- Předmět TČ
  - určitý hmotný substrát, na který pachatel svým činem bezprostředně útočí.
- Pro ustálení právní kvalifikace je rozhodující objekt a nikoliv předmět útoku.

OBJEKTIVNÍ STRÁNKA TČ

- Charakterizuje tento právní delikt z vnějšího pohledu, jako taková je **dána určitými znaky**, které představují zároveň její strukturu.
- Nejzřetelněji **odlišuje různé typy trestných jednání**.
- Obligatorní znaky:
  - jednání,
  - následek,
  - příčinný vztah (kauzální nexus).
- Fakultativní znaky:
  - místo, čas a způsob jednání.

SUBJEKT TČ

- Pachatelem TČ může být podle platného práva fyzická osoba.
- Subjekt TČ je určen
  - věkem (o),
  - přičetností (o),
  - zvláštní vlastností (f),
  - způsobilostí (f)
  - nebo postavením (f).
- Subjekt TČ (pachatel) – fyzická osoba, která v době jeho spáchání dovršila zákonem stanovený věk a byla přičetná.
- Pachatel - § 22 TZ, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty TČ nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná.
- Spolupachatel - § 23 TZ, odpovídá jako by TČ spáchal sám
- Účastník trestného činu - § 24, organizátor, návodce, pomocník.

SUBJEKTIVNÍ STRÁNKA TČ

- Charakterizuje trestněprávní delikt z vnitřního pohledu, tj. z hlediska psychiky pachatele.
- Obligatorním znakem subjektivní stránky je zavinění.
- Fakultativními znaky jsou motiv, cíl, záměr pachatelova chování.
- Zavinění = psychický vztah pachatele, zejména k poruše či ohrožení objektu TČ.
  - Má složku vědomostní (pachatelovo vnímání, představy předmětů) a volní (chtění, srozumění, i nechtění).
  - Na složkách zavinění, zda jsou či nejsou dány, stojí diferenciace základních a vedlejších forem zavinění.
    - úmysl (dolus) – přímý, nepřímý § 15 TZ
    - nedbalost (culpa) – vědomá, nevědomá § 16 TZ

VÝVOJOVÁ STÁDIA TČ

- Úmyslná trestná činnosť predstavuje složitý proces probíhajúci v niekoľkých fázách.
- **Příprava** k TČ
  - je prvním trestněprávním relevantním stadiem TČ,
  - § 20 TZ
- **Pokus** o TČ
  - na rozdiel prípravy obecně trestný, tzn. ve vztahu ke všem TČ,
  - § 21 TZ
- **Dokonání a ukončení** TČ

SKUTKOVÁ PODSTATA

- Rozumí se jím zákonný typ trestněprávního deliktu (něco jako šablona či model).
- Umožňuje právní posouzení konkrétního skutkového děje, resp. jednotlivého činu a tím i zjištění, zda tu je či není vina pachatele konkrétně spáchaným TČ.
- Jakožto právní pojem (právní forma) tak představuje typové vyjádření obecného (právního) pojmu TČ.
- Z hlediska „nebezpečnosti“ TČ pro společnost:
  - **základní skutková podstata**
    - jakési východisko vůči dvěma zbývajícím,
    - zpravidla obsažena v prvním odstavci zákonného ustanovení,
  - **kvalifikovaná skutková podstata**
    - obsahuje znaky činu pro společnost „nebezpečnějšího“, než je čin popsáný ve skutkové podstatě základní,
    - pokud není obsažena tradičně v druhém odstavci, je obsažena v odstavcích dalších.
  - **privilegovaná skutková podstata**
    - obsahují znaky činů méně pro společnost „nebezpečných“, než jsou ty, které charakterizuje skutková podstata základní. (§ 141, 142)

ZÁNİK TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI

- § 33 TZ **Účinná lítost**
- § 34 TZ **Promlčení** trestní odpovědnosti
  - uplynutím promlčecí doby
  - odstupňována 20 let, 15 let, 10 let, 5 let, 3 léta
- § 35 TZ **Vyloučení z promlčení**

UKLÁDÁNÍ TRESTNÍCH SANKCÍ

- Trestní sankce lze ukládat pachateli trestného činu jen na základě trestního zákoníku.
- Pachateli nelze uložit kruté a nepřiměřené trestní sankce.
- Výkonem trestní sankce nesmí být ponížena lidská důstojnost (§ 37 odst. 1, 2 trestního zákoníku).
- Trestní sankce je nutno ukládat s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobním, rodinným a majetkovým poměrům pachatele (§ 38 odst. 1 trestního zákoníku).
- Tam, kde postačí uložení trestní sankce pachatele méně postihující, nesmí být uložena trestní sankce pro pachatele citelnější (§ 38 odst. 2 trestního zákoníku).

TRESTNÍ SANKCE

- Trestními sankcemi v trestním zákoníku jsou:
  - Tresty
  - Ochranná opatření (§ 36 trestního zákoníku)
    - ochranné léčení,
    - zabezpečovací detence,
    - zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty a
    - ochranná výchova.

TRESTY

- Za spáchané trestné činy může soud uložit tyto tresty (§ 52 odst. I trestního zákoníku, taxativní):
  - odnětí svobody
  - domácí vězení
  - obecně prospěšné práce
  - propadnutí majetku
  - peněžitý trest
  - propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
  - zákaz činnosti
  - zákaz pobytu
  - zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
  - ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání
  - ztrátu vojenské hodnosti
  - vyhoštění

TRESTÁNÍ

- Polehčující (§ 41) a přitěžující okolnosti (§42)
- Úhrnný a souhrnný trest (§§ 43 a 44)
- Upuštění od potrestání (§§ 46 an.)

TRESTNÍ PRÁVO PROCESNÍ

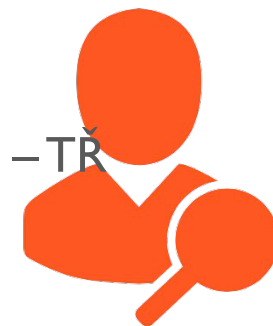
TRESTNÍ PRÁVO PROCESNÍ

- Trestní právo procesní je vedle trestního práva hmotného součástí trestního práva.
- O této právní úpravě lze hovořit jako o kodifikované, jelikož je koncentrována do trestního řádu.
- Jádrem trestního práva procesního je právní úprava tzv. trestního řízení, která spočívá v právnem předvídaných a zakotvených postupech rozličných subjektů při trestání pachatelů, mimo jiné i v oblasti kybernetické kriminality.
- TRESTNÍ ŘÍZENÍ = zákonem upravený postup orgánů činných v trestním řízení (OČTŘ) a dalších osob zúčastněných na trestním řízení, jehož úkolem je zjistit, zda byl či nebyl spáchán trestný čin, zjistit pachatele a uložit mu trest či ochranné opatření.

PRAMENY TRESTNÍHO PRÁVA PROCESNÍHO

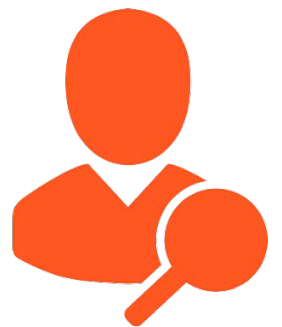
- Ústava České republiky – zejména hlava IV. – Moc soudní
- Listina základních práv a svobod (LZPS)
  - hlava V. – právo na soudní a jinou právní ochranu
  - čl. 36 právo na řádný soudní proces
  - čl. 37 právo odepřít výpověď, právo na právní pomoc, rovnost účastníků řízení, právo na tlumočníka
  - čl. 38 veřejnost jednání, nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci
  - čl. 39 ústavní předpoklad trestního zákoníku
  - čl. 40 zásad presumpce nevinny, dalších práv obviněného, zákaz dvojího trestu za trestný čin
- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů – TR

ZÁKLADNÍ ZÁSADY TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

- základní principy a ideje, na kterých je řízení postaveno
- vyjádřeny v Ústavě ČR, LZPS a TŘ - § 2
  - z. stíhání jen ze zákonných důvodů,
  - z. spolupráce OČTŘ se zájmovými sdruženími občanů,
  - z. legality,
  - z. oficiality,
  - z. obžalovací,
  - z. veřejnosti,
  - z. vyhledávací,
  - z. bezprostřednosti,
  - z. ústnosti,
  - z. zajištění práva na obhajobu,
  - z. volného hodnocení důkazů,
  - z. presumpce nevin...

SUBJEKTY TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

- Mezi subjekty trestního řízení lze zařadit především:
  - A) orgány činné v trestním řízení
    - soud,
    - státní zástupce,
    - policejní orgány,
  - B) osobu, proti níž se řízení vede – obviněný,
  - C) jeho obhájce,
  - D) poškozeného,
  - E) zúčastněnou osobu...

SOUDY

- Hlavní úlohou soudu v trestním řízení je posoudit důkazy a rozhodnout o vině či nevině obžalovaného a trestu, který má být za spáchaný trestný čin uložen.
- Čtyřstupňová soustava obecných soudů v ČR (okresní, krajské, vrchní a po jednom nejvyšším a nejvyšším správním) a jednoho soudu stojícího mimo soustavu – Ústavní soud.
- Funkční a věcná příslušnost:
  - **Okresní soudy** rozhodují ve všech trestních věcech jako soudy prvního stupně, nestanoví-li trestní řád v konkrétních případech něco jiného.
  - **Krajské soudy** rozhodují v prvním stupni o trestných činech, u nichž dolní hranice trestu odnětí svobody je zákonem stanovena nejméně na 5 let nebo pokud za ně lze uložit výjimečný trest.
  - **Vrchní soudy** (jsou jen dva – v Praze a v Olomouci) rozhodují o odvoláních a stížnostech, podaných proti prvostupňovým rozhodnutím krajských soudů.
  - **Nejvyšší soud České republiky** (sídlí v Brně) rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích.
- Místní příslušnost: místo činu > bydliště obviněného > místo kde čin vyšel najevo
- Blíže viz zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů.

STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ

- 1953 – 1993 prokuratury
- STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ = soustava úřadů státu, které jsou určeny k zastupování státu při ochraně veřejného zájmu ve věcech svěřených zákonem do působnosti státního zastupitelství.
- Soustava státních zastupitelství kopíruje soudní soustavu.
- U okresního soudu působí okresní státní zastupitelství, u krajského soudu krajské státní zastupitelství atd.
- Úlohou státních zastupitelství je dohlížet na činnost policie v přípravném řízení, rozhodovat o vznesení obžaloby a zastupovat tzv. veřejnou žalobu v řízení před soudem.
- Státní zástupce je sice tím, kdo na obviněného podává obžalobu, ale ve skutečnosti musí jeho činnost směřovat nikoliv pouze k prokázání viny, ale k co nejlepšímu objasnění věci.
- Blíže viz zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.

POLICEJNÍ ORGÁNY

- Na základě vlastních poznatků, trestních oznámení i jiných podnětů provádí šetření – zda byl či nebyl spáchán TČ v oblasti kybernetické kriminality...
- Policejní orgán působí zejména v přípravném řízení, kdy provádí úkony k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a vede vyšetřování, po podání obžaloby policejní orgán může opatřovat důkazy na žádost státního zástupce nebo soudu.
- Oprávnění požadovat vysvětlení, provádět ohledání místa, pořizovat záznamy, zadržet podezřelou osobu...
- Policie ČR byla zřízena zákonem ČNR č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.
- Nyní se řídí zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Služební poměr v PČR se řídí zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

OBVINĚNÝ

- V trestním právu procesním se používá několik pojmů ve vztahu k možnému „pachateli“ kybernetické kriminality odpovídajících jednotlivým fázím trestního řízení:
  - podezřelý - je člověk, o kom policie během prošetřování uvažuje jako o možném pachateli,
  - obviněný - je člověk, který je trestně stíhán pro trestný čin, z něhož byl policií obviněn,
  - obžalovaný - je člověk, na kterého podal státní zástupce obžalobu k soudu a bylo nařízeno hlavní líčení.
  - Odsouzený je ten, kdo byl v trestním řízení pravomocně shledán vinným (byl proti němu vydán odsuzující rozsudek, který již nabyl právní moci).
- Obviněným se rozumí i obžalovaný a odsouzený, pokud nevyplývá něco jiného (§ 12 TR).
- Trestní řád používá namísto účastníka pojem strany řízení.

OBHÁJCE

- Každý obviněný má právo hájit se sám nebo prostřednictvím obhájce.
- Obhájcem může být jen osoba zapsaná v seznamu advokátů České advokátní komory (§ 35 TŘ).
- Každý obviněný se tedy může svobodně rozhodnout, zda se bude hájit sám nebo zda si zvolí obhájce. V některých případech však obviněný obhájce mít musí, a to případně i proti své vůli. Jedná se o případy tzv. nutné obhajoby (§ 36 a § 36a TŘ).
- Pokud si obviněný v těchto případech obhájce nezvolí sám, ustanoví mu ho soud z úřední povinnosti (poté se hovoří o obhájci ex offio) ze seznamu advokátů činných v obvodu daného soudu.
- Nutná obhajoba přichází podle trestního řádu v úvahu v následujících případech: obviněný je vazbě nebo ve výkonu trestu, obviněný je zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je jeho způsobilost omezena, obviněný je mladistvý, vede-li se řízení proti uprchlému, jedná-li se o trestný čin, za který lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí převyšující pět let...
- Blíže viz zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

POŠKOZENÝ

- Postavení poškozeného v trestním řízení má osoba, které byla trestným činem, jenž je v daném řízení projednáván, způsobena újma. Zákon výslovně stanoví, že musí jít o újmu na zdraví, majetkovou škodu, morální škodu nebo jinou škodu.
  - Každý poškozený má v průběhu trestního řízení právo podávat návrhy na doplnění dokazování, může (za splnění dalších podmínek) nahlížet do spisu, má právo zúčastnit se hlavního líčení u soudu prvního stupně i veřejného zasedání konaného o odvolání, a rovněž se může před skončením řízení k věci vyjádřit, odvolat se proti rozsudku soudu prvního stupně - do výroku o náhradě škody.
  - Má právo navrhnout, aby v odsuzujícím (tedy nikoliv ve zprošťujícím) rozsudku byla pachateli uložena povinnost nahradit způsobenou škodu. Tím se poškozený může vyhnout zdlouhavému uplatňování nároku na náhradu škody v občanskoprávním řízení.
- § 43 a násl. TŘ

STÁDIA TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

- Trestní řízení prochází několika stádii, která na sebe navazují a vzájemně se doplňují.
- Trestní řád rozlišuje tato stádia:
  - A) přípravné řízení,
  - B) předběžné projednání obžaloby,
  - C) hlavní líčení,
  - D) odvolací řízení,
  - E) výkon rozhodnutí.

PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ

- první ze stádií - § 157 - § 179h TŘ
- V jeho průběhu se zjišťuje, zda podezření vůči obviněnému je natolik důvodné, že může být podána obžaloba.
- Postup před zahájením trestního stíhání – policejní orgán činí šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele...
- TČ, určitá osoba – policejní orgán vydá usnesení o zahájení trestního stíhání.
- opatřování potřebných dokladů, shromažďování důkazů ...
- Neveřejné
- probíhá formou vyšetřování – úsek trestního stíhání, policejní orgány
- nad zachováním zákonnosti bdí státní zástupce
- končí zastavením trestního stíhání nebo podáním obžaloby státním zástupcem – k soudu

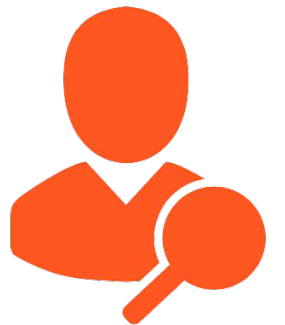
VYŠETŘOVACÍ NÁSTROJE

- Zajišťování osob:
  - Pořádková pokuta
  - Předvolání a předvedení
  - Zadržení a příkaz k zatčení
  - Vazba – útěk, koluze, pokračování
- Zajišťování věcí
  - Vydání a odnětí věci
  - Zajištění finančních prostředků na účtu
- Ostatní
  - Domovní prohlídka
  - Osobní prohlídka
  - Zadržení a otevření zásilek
  - Odposlech a záznam telekomunikačního provozu
- Operativně pátrací prostředky
  - Předstíraný převod
  - Sledování osob a věcí
  - Použití agenta

PŘEDBĚŽNÉ PROJEDNÁNÍ OBŽALOBY

- § 181, § 185 - § 195 TŘ
- nastupuje po přípravném řízení
- účel: posoudit, zda předcházející řízení bylo provedeno řádně a zda odůvodňuje postavení obviněného před soud
- zabránit neodůvodněným obžalobám
- žaloba trpí nedostatky – došetření
- žaloba je v pořádku – nařízení hlavního líčení u soudu

HLAVNÍ LÍČENÍ

- § 196 - § 231 TŘ
- jádro trestního řízení
- rozhoduje se o TČ, trestu
- rozhodujícím orgánem je soud
- státní zástupce a obžalovaný – procesní strany
- sestává z několika fází – sdělení věci, která se bude projednávat, zjištění přítomnosti osob, odročení, přednesení obžaloby, dokazování, závěrečné řeči...
- obvykle končí rozsudkem – vynáší se jménem republiky, obžalovaný je v něm uznán vinným z TČ nebo je obžaloby zproštěn, dojde-li k uznání viny, soud v rozsudku vynese i trest či ochranné opatření
- je-li skutkový stav spolehlivě prokázán, pak samosoudce může vydat tzv. trestní příkaz (s povahou odsuzujícího rozsudku, omezení při ukládání trestů) bez projednání v hlavním líčení – viz § 314 TŘ a násl.

DOKAZOVÁNÍ

- zákonem upravený postup orgánů za účelem poznání skutečností důležitých pro trestní řízení
- Předmět důkazu x důkazní prostředek x důkaz
- Zákonost důkazu
- Dokazování v jednotlivých stádiích řízení
- Důkazní prostředky: výpověď, znalecký posudek, ohledání osoby a věci, listinný důkaz

ODVOLACÍ ŘÍZENÍ

- § 245 – § 265 TŘ
- opravný prostředek proti rozsudkům soudu I. stupně – odvolání
- odvolání má tzv. odkladný účinek
- lhůta pro podání odvolání – 8 dnů od doručení opisu rozsudku
- právo odvolat se má poměrně široký okruh osob
- Odvolací soud může odvolání zamítnout (a potvrdit tak rozhodnutí soudu prvního stupně) nebo původní rozsudek změnit, příp. zrušit rozsudek a celou věc tak vrátit k novému projednání.
- V neprospěch obžalovaného může odvolací soud změnit napadený rozsudek jen na podkladě odvolání státního zástupce, jež bylo podáno v neprospěch obžalovaného - § 259 TŘ.
- Dalším řádným opravným prostředkem je odpor (proti trestnímu příkazu).
- Mimořádnými opravnými prostředky jsou:
  - obnova řízení,
  - stížnost pro porušení zákona,
  - dovolání.

VYKONÁVACÍ ŘÍZENÍ

- pravomocný odsuzující rozsudek je třeba vykonat
- vykonávací řízení je posledním stádiem trestního řízení
- patří též do pravomoci soudu
- trestní řád obsahuje jen rámcovou úpravu
- podrobnější úprava např. v zákoně č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů...
- výkon trestu odnětí svobody – nařízení výkonu trestu, odklad výkonu trestu (např. z důvodu hospitalizace odsouzeného), přerušení výkonu trestu (např. výkon trestu na těhotné ženě nebo matce dítěte mladšího jednoho roku), podmíněné propuštění ...
- výkon trestu domácího vězení – nařízení výkonu trestu, kontrola ...
- výkon trestu obecně prospěšných prací
- výkon některých dalších trestů – výkon peněžitého trestu, výkon trestu zákazu pobytu, výkon trestu vyhoštění ...
- výkon ochranného léčení a zabezpečovací detence

**DÍKY ZA
POZORNOST**

STUPKA@NC3.CZ